

СЕМИНАР О УНАПРЕЂЕЊУ ПРОИЗВОДЊЕ У ЛИШЋАРСКИМ ШУМАМА УНОШЕЊЕМ ЧЕТИНАРА

Југословенски савјетодавни центар за пољопривреду и шумарство организовао је семинар — савјетовање о унапређењу производње у лишћарским шумама путем очетињавања, у времену од 23. до 28. октобра о. г. на подручјима Огледног добра Шумарског факултета из Београда и Шумског газдинства Краљево, који се простиру у планинским масивима Гоча и Жељина.

Овом савјетовању присуствовало је око 80 шумарских стручњака из свих народних република, изузев Словеније. Сама та чињеница говори у прилог важности и значаја ове акције на чијем челу стоје шумарски стручњаци из НР Србије.

За ово савјетовање — семинар била су припремљена два докумен-тована реферата и то:

1. Биолошки значај очетињавања лишћарских шума, припремио инж. Бранислав Марић, виши стручни сарадник Института за шумарство и дрвну индустрију, из Београда.

2. Техника уношења четинара у лишћарске шуме, припремио инж. Милош Јефтић, стручни сарадник Југословенског савјетодавног центра за пољопривреду и шумарство, Београд.

Први референт указао је на значај очетињавања лишћарских шума с биолошког аспекта, и то врло документовано. Резиме његова реферата састоји се у следећем:

Према званичним подацима, у НР Србији од укупне обрасле површине на лишћаре отпада 92%,

а на четинаре свега 7,3%. Ово јасно говори да се у четинарским шумама много осиромашило и да се морају предузимати хитне мјере за повећање површина под четинарима.

Четинари дају могућност за селекцију лишћарских врста које ће остати у будућим мјешовитим састојинама. Ово ће се постићи на тај начин што ће се уношењем четинара уклањати све лоше формиране и неправилно развијени примјерци лишћара, а остављати они који су добро развијени, здрави и отпорни.

Потреба у дрвету која сваки даном расте, без обзира на многе производе који су замијенили употребу дрвета, говори да се мора ићи на повећање површина под четинарима и то са оним врстама које брже прираштају (дуглазија, калифорнијска јела, кавкаска јела, јапански ариш, боровац и друге), с тим што се не смију занемарити наше домаће врсте: смрча, јела, црни и бијели бор.

У закључку овог реферата посебно је указано на значај одабирања доброг и здравог сјемеа, водећи рачуна о томе да сјеме потиче из области које климатски одговара оном предјелу гдје треба да се сјеме посије, односно произведене саднице одњегују. Ово нарочито важи за егзоте. Ово би био један од метода оплемењивања шумског дрвећа. Насљедни квалитет потомака четинара при њиховом уношењу у лишћарске шуме један је од битних елемената за потпун успјех ове акције, о чему се нарочито мора водити рачуна

ако се жели постићи већи прираст и скратити опходња у нашим шумама.

У другом реферату дата су исцрпна практична упутства за очетињавање лишњарских шума и она се углавном своде на ово:

1. Као услов који би гарантовао сигуран успјех у општој акцији на очетињавању шума код нас, јесте избор врста за очетињавање. Којом врстом ћемо очетињавати одређени терен, зависи од производне могућности дотичног земљишта, еколошких и едафских услова дотичног предјела, од врсте бржег раста и вреднијих технолошких и техничких својстава.

2. У реферату су исцрпно обрађена најважнија подручја постојећих станишта и дат је предлог: које врсте четинара треба уносити у поједина подручја. За подручја храстових шума препоручује се: кавкаска јела, црни бор, калабријски и корзикански бор у зависности од станишта — калабријски на силикатима, а корзикански на кречњацима. На станишту китњачка дошла би зелена дуглазија, калифорнијска јела и боровац. У подручје нижих букових шума: зелена дуглазија, боровац итд.

3. И у овом реферату истиче се као важан услов за успјех очетињавања квалитетно сјеме провјереног поријекла. Сјеме се мора скупљати са здравих стабала чија је физичка зрелост у свом оптимуму. Сјеменаца морају бити здрави, очувани од разних штетника, јер само квалитетно сјеме обезбјеђује добре и квалитетне саднице.

4. Поред доброг и квалитетног сјемена важно мјесто у овој акцији представљају саднице. Саднице морају бити јаке и здраве са добро развијеним жилама. Може се пошумљавати и недовољно развијеним садницама, али ће оне знатно заостајати у порасту, у односу на добро одњеговане саднице.

5. Вријеме садње такође утиче на успјех у пошумљавању. Неки аутори (И в к о в) сматрају да садњу треба почети чак у августу мјесецу у периоду када коријен биљке мирује и када сокови не ра-

де. Међутим, оваква садња може бити уништена појавом дуже јесење суше, која је у нашим условима врло честа. Ипак, сви се слажу да је боља јесења од прољетне садње јер има низ предности.

6. Затим долазе мјере неге и заштита садница на пошумљеним теренима. Занемаривањем овог врло важног услова многи пошумљени терени остали су и даље голи са врло лошим изгледом тих култура као и са slabим прирастом. Ово је врло важна мјера код пошумљавања уопште, а посебно код очетињавања. Код будућих пошумљавања морамо о томе водити знатно више рачуна него што је то био случај до сада.

7. Да би акција на очетињавању што боље успјела, прије него што се приступи ширем плану очетињавања мора се добро простудирати питање транспортних средстава, јер од добре путне мреже зависи успјех у очетињавању као и коришћење добијеног материјала при провођењу прорједа и сјеча, које се изводе у чисто узгојном погледу.

8. У реферату друга Јефтића такође је истакнуто питање ђубрења земљишта која долазе у обзир за очетињавање. Иако нам недостају искуства у овој области, јер до сада није примјењивано ђубрење код вјештачких култура, или је то било врло незнатно, неоспорно је да ђубрива знатно утичу на прираст и бржи процес у јачој и интензивнијој дрвној маси. Које ђубриво треба примијенити, зависи од педолошке анализе коју је претходно нужно извршити.

То би били сљедећи припремљених реферата, који су послужили теренском дијелу овог семинара, који нам је дао смјернице како треба приступити очетињавању наших лишњарских шума.

Идућег дана обишли смо један дио шума које припадају Огледном факултетском добру на Гочу, које заузимају површину од 3.500 ха високих економских шума, са једним дијелом ниских шума. Прије рата на појединим частинама вршена су пошумљавања црним бором и она су добро успјела. Да-

нас се изводе прорједне сјече, јер је садња била врло честа, онако како је то био обичај код пошумљавања која су захтијевала што гушћу садњу. На извјесним парцелама постављају се огледи са уношењем јеле, као и са ђубрењем. Да ли је постављање огледа са уношењем јеле сасвим исправно у овим културама црног бора, то је питање које треба посебно разјаснити. Међутим, пошто се ради о огледима, оно има свог оправдања. Црни бор се природно јавља на јужним и југозападним експозицијама серпентинске подлоге. Овдје се јавља посебан варијетет црног бора званог „гоченсис“. Такође се врше огледи у боровој култури са ђубрењем, његов утицај на прираст и др.

Затим смо прешли на терен Господарске јединице „Сокоља“. Овај терен припада Шумском газдинству — Краљево. Овдје се налази ниска девастирана храстова шума са појединачним примјерцима црног јасена, граба и букве. Геолошка подлога — серпентин. Земљиште врло сиромашно и плитко. Храстова шума се суши и требало би приступити сјечи и постепеној замјени уношењем црног бора. Међутим, раније се о томе није водило рачуна, па нијесу остављени извозни путеви, већ се пошумљавало без претходних припрема и вођења рачуна о коришћењу постојеће дрвне масе која би се, и из чисто узгојних разлога, морала уклањати. Према уређајном елаборату на свим овим теренима деградираног храста није предвиђена никаква сјеча. Уређајним елаборатом није предвиђено никакво очетињавање, а пошто су терени врло стрми, свака сјеча могла је да доведе до одношења и спирања и онако јако еродираниг терена. Нове мјере које се спроводе и које у наредном периоду треба да заузму још већи опсег, сукобљавају се са начином газдовања који је предвиђен досадашњим уређајним елаборатима. То није случај само са овом господарском јединицом високодеградираних шуме храста, већ и са другим теренима високоекономских шума.

Концепције до сада израђених уређајних елабората не подударају се са новим мјерама које се предузимају или се мисле предузети у тим шумама.

На крају смо, при повратку, обишли шумски расадник Огледног факултетског добра у којему се узгајају 19 четинарских врста, којима се сада пошумљавају терени планине Гоча.

Идућег дана обишли смо неколико објеката гдје су вршена пошумљавања, или се пак врше припреме за то, на источним падинама Гоча и на дијелу Жељина. Прво смо обишли Бурмански поток, гдје је вршено пошумљавање тро и четворогодишњим садницама смрче саћеним у рупе. Саћено је 1000 — 1500 садница по хектару третиране површине. Уношење смрче започето је 1958. године. Успјех је врло добар. На појединим прогалама и пропланцима гдје је приступ свјетла био јачи, висински прираст је био знатно већи. И општи изглед садница је бољи него на оним мјестима гдје је био већи склоп и јача засјена. У засјени смрчеве саднице изгледају лошије, мањег прираста, блијеђих четина итд. Садња је извршена у чистој буковој састојини у којој је главна сјеча проведена прије 10 година. Садницама није довољно поклањана пажња. Једино је кошен коров између њих. Било би потребно бар једанпут годишње извршити окопавање садница, чиме би се уклониле разне траве и врло бујан коров који се на овом стањшту брзо развија и тиме омета нормалан развој смрчевих садница.

Сљедећи објекат који смо обишли налази се на превоју испод планине Жељина на надморској висини од око 1.200 метара. На овом објекту ради се са више система у раду, примјењивањем нових смјерница које је пракса већ доказала као исправне. Овдје се примјењује групична садња смрче на претходно припремљеним површинама. Сјеча се врши на површинама од неколико ари, а затим се тро и четворогодишњим садницама врши очетињавање. Те-

рени су добри и приступачни за извођење радова. Геолошка подлога — гранит са врло богатим крањивим слојем и добром минералном подлогом. Циљ оваквог очетињавања јесте да се у догледно вријеме створи мјешовита састојина буква — смрча у размјери 1:1. Ово треба да се оствари у року 10 до 15 година. Смрча је изабрана за очетињавање зато што се ради о зони предпланинске букве, која смрчи најбоље одговара. У непосредној близини налази се шумски расадник гдје се производе саднице. Шумско газдинство Краљево које проводи сва ова пошумљавања има добро организовану мрежу шумских расадника по терену гдје се изводи очетињавање, а посједује и велики шумски расадник и у самом Краљеву, површине од 10 хектара. Оријентација је да се очетињавање изводи добро одњегованим садницама, док је сјетва сјеменом у посљедње вријеме скоро сасвим одбачена.

Такође смо обишли терене гдје се проводи сјеча букве на принципу такозване групичне сјече, чи ме се врши припрема за будуће очетињавање. Такође смо видјели још неколико расадника у којима се производе саднице разних врста четинара: смрча, кавкаска јела, зелена дуглазија, бијели бор, калифорнијска јела и друге.

Трећи дан теренског дијела семинара провели смо у разгледању неколико објеката гдје је Шумско газдинство — Краљево изводило очетињавање посљедњих година. Прво смо обишли један објекат гдје је очетињавање вршено сјетвом сјемена домаће јеле, које је извршено 1951. године. Сјетва је омашком извршена по снијегу. То је у ствари први објекат гдје је почето са очетињавањем. Наишли смо на низ добро одњегованих примјерака и то углавном на мањим прогалицама гдје је утицај дифузног свјетла био јачи. Тамо гдје је било веће засјенчење и дебла застор, успјех је сасвим изостао. Сјетва је вршена у чистој буковој састојини, гдје сјеча претходно није вршена, јер је ово заштитна шума па се уређајним елаборатом не

предвиђају никакве сјече. Даље смо видјели очетињавање јеловим сјеменом које је вршено на крпе. Сјетва је извршена 1958. — 1960. године. Поник је добар, али су саднице доста заостале у порасту. Разлог лежи у одвише густој сјетви, као и у врло густом склопу матичне букове састојине. Овај примјер показује да очетињавање треба изводити тамо гдје су претходно проведене главне сјече, како последице не бисмо имали незгода како у погледу бржег прирашћивања, тако и у погледу уништавања примљених садница због накнадних сјеча и слично. Такође смо се могли увјерити да густа сјетва, а такође и садња, доноси више штете него користи, и у погледу повећавања укупних трошкова по јединици обрађене површине, и усљед накнадно провођених прорјета, нарочито првих, гдје се не добивају никакви приходи. Усљед прегусте садње, велики број садница је лошег изгледа, сабљасте круне, малог прираста, недовољно развијеног коријењеног система и сл., што недвосмислено доводи до закључка да се у будућим пошумљавањима, а нарочито код очетињавања лишњарских шума, мора ићи са мањим бројем садница по јединици површине. Ово је утолико исправније када се има у виду чињеница да се код очетињавања данас иде са већим бројем егзота, чија производња садница кошта много скупље него што је то случај са домаћим врстама и чије се сјеме тешко добавља јер се мора увозити и плаћати у девизама.

На крају смо обишли радове који се изводе у ниским шумама пањачама, храст и буква, у господарској јединици „Гоч — заштитна“. Овдје се примјењује метод масовног уношења четинара по пругама и у круговима. На станишта низијске букве уносе се: зелена дуглазија, боровац и кавкаска јела; на станиште хрasta китњака: калабријски бор, боровац, док се на повољнијим локалитетима уноси калифорнијска јела (*Abies grandis*); на станишта цера и сладуна: домаћи и калабријски црни бор. У низијским шумама радови су тек

у зачетку, као огледна пошумљавања, с тим што се настављају са већим интензитетом у овој години. Код ових очетињавања примјењује се такзована густа прорједна сјеча, гдје се вади преко 70% постојећих стабала. Материјал који се добија сјечом из ових ниских шума користи се углавном као огрјевни материјал, који на овим теренима добро може да се уновчи јер се у близини налазе насеља.

По завршетку теренског дијела семинара одржано је завршно стручно савјетовање у Врњачкој Бањи, на којем су резимирани резултати теренског дијела, који се могу свести на сљедеће:

1. С обзиром да један нов начин којем се пришло у обнови лишћарских шума путем вјештачког уношења четинара на једном широком подручју какав је шумски комплекс Гоча и Жељина, дошло се до закључка да до сада израђени уређајни елаборати не одговарају мјерама које треба спровести на регенерацији наших лишћарских шума. Скоро сви наши елаборати предвиђају преборни начин газдовања и то такзовани стабилнични. Такав начин не одговара у чистим буковим шумама. Најбољи начин регенерације буквих шума је принцип „фемелшлага“, који су усвојиле скоро све западно-европске земље. Према томе, код израде нових уређајних елабората морају се усвојити новије концепције за регенерацију шума, у циљу стварања што брже и боље основе за трајно газдовање шумама.

2. Све акције које се предвиђају у циљу регенерације лишћарских шума путем вјештачког очетињавања и уношењем страних брзорастућих врста морају бити поткријељене економским чиниоци-

ма, а што је истовремено и недостатак започетих акција у овом правцу. Не може се по сваку цијену изводити очетињавање. Мора се водити рачуна о коштању таквог једног подухвата и упоредити са оним шта се у догледно вријеме добија.

3. Очетињавање се мора оријентисати на метод садње садницама, док се сјетва сјеменом мора ограничити на најмању мјеру, и једино тамо гдје се садњи садница, из било којег разлога, не може прићи.

4. У погледу избора метода уношења четинара, констатовано је да сваки метод зависи од земљишта, рељефа, климата, економске вриједности постојеће лишћарске шуме, еколошких и других услова.

5. Треба свуда издвојити сјеменске састојине и провести њихову ревизију у циљу добијања што квалитетнијег сјемена, а тиме и добрих и јаких садница.

6. Акција очетињавања треба да добије опште-југословенске размјере, у чему треба остварити сарадњу свих наших научних институција, како се не би радило расцјепкано и појединачно. У том циљу предлаже се одржавање једног опште-југословенског савјетовања, слично оном које је одржано прије неколико година о узгоју топола.

7. Треба донијети нова упутства о изради уређајних елабората и иста прилагодити новим циљевима газдовања.

8. Очетињавање лишћарских шума једна је од најважнијих мјера за унапређење шумске производње, те јој за то треба дати приоритет у односу на друге узгојне радове у шумарству.

Инж. Вељко КОНТИЋ

ПРИКАЗ МЕХАНИЗАЦИЈЕ РАДОВА У ШУМАРСТВУ

На подручју шумског газдинства „Сутјеска“ — Фоча, одржана је 25. и 26. септембра 1962. године за представнике шумскопривредних организација из Црне Горе и једног дијела Босне демонстрација

механизације транспорта и појединих радова у шумарству. Сарајевско предузеће „Пољоопрема“ и „Индустрија трактора и машина“ из Београда приказали су низ својих нових производа за које се о-

чекује да ће наћи широку примјену у шумским радовима и да ће допринијети да се продуктивност рада у шумарству знатно повећа.

Док је незнатан дио машина које су у шумарству наше земље до сада коришћене, а дјелимично су и још у употреби, био страног поријекла, истрошен дугом експлоатацијом и остао без резервних дјелова, данас постоје сви услови да се домаћа машиноградња ангажује на израду машина и прикључака за потребе шумарства. На тај начин ова важна привредна грана би се извукла из заосталости у којој се још увијек налази и омогућило би јој се да успјешније рјешава своје горуће проблеме, у првом реду смањење трошкова производње и питање радне снаге. Да би се то постигло у Индустрији трактора и машина су конструисани и израђени многи прикључци за трактор „Фергусон“ од којих треба поменути:

— специјалне гусјенице које омогућавају трактору да се креће по терену на каквом се до сада његова употреба није могла ни замислити;

— челичне саблице и папуче за извлачење трупаца од сјечишта до камионског пута и клијешта за причвршћивање и вучу дебелих шумских сортимената;

— двије врсте приколица: једна за извоз огревног и целулозног дрвета, а друга за извоз трупаца. Задњи трап ове приколице се може помјерати и подешавати за утовар дужих или краћих трупаца.

Поред тога на тракторима „Фергусон“, који су се до сада показивали као најбоље машине те врсте у свијету, биће монтирано витло са челичним užетом за привлачење трупаца са неприступачних мјеста у шуми до трактора. Тако се очекује да ће велики број трактора, које наша машиноградња у идућој години намјерава да испоручи шумарству, почети да једном за свагда истјерује из наших шума коњску и воловску запрегу и тиме смањи велике производне трошкове којима је шумарство изложено. Како превоз дрвета пред-

ставља највишу ставку у трошковима његове производње, то се највише и настојало да се почне у првом реду са механизацијом транспорта. Зато је изграђена, и на овим демонстрацијама приказана, нарочита камионска приколица за превоз трупаца од стоваришта у шуми до пилане. Њене су одлике што је веома покретљива, што јој је капацитет повећан, а утовар и истовар знатно олакшани. Приказана је и употреба трактора ТТ-50 (производња фабрике „14 октобар“ — Крушевац) на грађењу тракторских и камионских путева као и једна врста моторних бушилица за копање рупа при минирању.

Значајна новост на овом демонстрирању машина било је приказивање моторног макљача, производа „Пољоопреме“ — Сарајево, до сада непознатог типа машине у производњи целулозног дрвета код нас. Нож-глодач добија погон од мотора преко једне савитљиве осовине, уграђене у еластичну гуму цијев и постиже брзину од 6.000 окретаја у минути. Нож се лако скида што омогућава да се замијени у зависности од врсте дрвета које се обрађује. Облица или цјепаница са које се скида кора ставља се на сто, специјално конструисан за лако и сигурно причвршћивање дрвета. На столу је систем противтега који олакшава рад на макљању и повећава безбједност радника. Погон се врши помоћу двотактног бензинског мотора од четири коњске снаге, постављеног на ногарима на којима су ручице за преносење мотора од једног слоја дрвета до другог. Монтирање и демонтирање машине је једноставно те се може брзо преносити са радилишта на радилиште. Њена тежина од 60 килограма (са столом 130 килограма) то у потпуности омогућава. Ако се узме у обзир да два радника за 8 часова омакљају око 10 просторних метара дрвета и да ће се најављена цијена моторног макљача, у случају довољног броја интересената, кретати око 550.000 динара, онда су његове предности очигледне. Према општој оцјени

стручњака који су били присутни на демонстрацији, овај моторни маљач ће у најскорије вријеме замијенити ручни рад у производњи целулозног дрвета и дрвета за плоче иверице, чиме ће се ови производи знатно појевтинити, а продуктивност рада повећати. Обзиром да се у Црној Гори производи велика количина целулозног дрвета и да предстоји пуштање у прогон фабрике целулозе у Иванграду, оправдано је вјеровање да ће моторни маљач наћи широку примјену код наших шумских газдинстава.

Иако су приказане машине и прикључци на њима подесни за примјену у шумарству, по оцјени шумарских стручњака још увијек на њима треба вршити низ исправки и стално их прилагођавати разноврсним потребама шумарства, са чиме су се сложили и представници произвођача. То ће се постићи сталном сарадњом оних који ове машине производе и оних који их у пракси користе, те ће нова техничка рјешења на њима добро доћи и машиноградњи и шума-рству.

Ињк Бранко Мартиновић

МОГУЋНОСТИ ПРОИЗВОДЊЕ РАНОГ ПОВРЋА

На савјетовању одржаном 26. XI 1962. године у Привредној комори НРЦГ, а које је организовала Секција за пољопривреду и прехранбену индустрију, расправљало се о могућностима производње раног поврћа у јужном дијелу Црне Горе, као и условима за реализацију произведених тржних вишкова поврћа.

Имајући у виду изванредне еколошке услове за рану производњу поврћа, стало се на становиште да би се на друштвеном сектору пољопривреде у јужном дијелу Републике могло захватити под главним повртарским културама до 200 ха, са којих површина би се могла очекивати производња од око 500 вагона поврћа.

Овај обим организоване производње осигурао би 11,9 кг раног поврћа за сваког становника наше Републике. Међутим, не може се рачунати да ће сво становништво трошити у истој мјери рано поврће као током цијеле године, па нема ни потребе да ова производња буде у потпуности и обезбијеђена (бар засада овим путем), кад ће један дио поврћа бити и онако обезбијеђен или кроз сељачку пијацу или из властите производње. Зато можемо рачунати да се 50% ових производа може намијенити реализацији ван наше Републике или извозу.

Познато је да су и до сада код нас произведене знатне количине разног поврћа, али су резултати

били углавном слаби. Ово у првом реду зато што се производило скупо, уз мале приносе. Производило се углавном у вријеме кад је пристизала масовна производња код индивидуалних произвођача. Економски ефекти такве производње били су слаби, а тржиште је остало неснабдјено раним и касним поврћем.

Од укупно 22.411 ха који долазе под органицима и баштама у овом дијелу Црне Горе, 2610 ха или 13,4% отпада на поврће. Ова површина заправо и није мала јер на једног становника долази око 2,6 ари (према југословенском просјеку 2,7 ари) док у другим земљама са развијенијом пољопривредом на једног становника долази свега 1 ар. Али, са ове површине добијају се, за разлику од развијенијих пољопривредних земаља, врло ниски и нестабилни приноси. Повртарство карактерише екстензивност. Оно је засновано углавном на индивидуалном сектору, малог је асортимана, са застарјелом и примитивном агротехником, углавном се производи на отвореном пољу и подмирује наше потребе само у извјесним мјесецима, а не током цијеле године.

Ако бисмо и покушали само једноставним побољшањем агротехнике код досадашњих произвођача поврћа на бази досадашње структуре и начина производње, не бисмо могли постићи задовољавајуће резултате, јер би таква про-

изводња и надаље остала nesигурна, nedovoljna, skupa и neodgovarajuća за savremenu ishranu, već je potrebna preorijentacija sa individualnog proizvođača na socijalistički sektor. Pojedina gazdinstva potrebno je da se specijalizuju za mañi broj značajnijih povrtarskih kultura, što će omogućiti jeftiniju mehanizaciju procesa и изналажење najboljih tehnoloških rješenja. Ta gazdinstva treba da обезбјеђују производњу поврћа које не стиже у вријеме када код нас пада највећа производња индивидуалних произвођача, тј. да производе врло рано, рано и касно поврће, које захтијева већа улагања, а које индивидуални произвођач не може да уложи.

С обзиром на изванредне еколошке услове, а на основу резултата продукционих огледа постигнутих код неколико наших пољопривредних организација, доказало се да је могуће код нас и на отвореном пољу добити рану производњу поврћа са високим приносима. Ова искуства требало би свакако искористити за проширење организоване производње поврћа, што ће знатно доприијети солиднијој снабдјевености нашег тржишта и повећаној могућности извоза. Удруженом производњом код више организација створили би се услови за иступање на инострано тржиште, наравно уз задовољење одређених предуслова у вези са асортиманом поврћа, стандардом, довољним количинама, динамиком испоруке и повољности цијена. Овоне подухвату знатно ће доприијети организована производња поврћа у стакларама које ће се изградити у нашој Републици.

На крају савјетовања, а на темељу информације „О могућно-

стима производње раног поврћа у јужном дијелу Црне Горе“, коју су израдили стручњаци Секције за пољопривреду, и дискусије присутних представника појединих пољопривредних организација, као и представника трговине и угоститељства, закључено је да све организације које ће се bavити организованим узгојем поврћа још једном преиспитају своје капацитете и своје могућности и да овој Секцији што прије доставе све потребне податке како би се благовремено успоставио контакт са представницима трговине, материјалних резерви и извозницима у погледу реализације произведених тржних вишкова. Потребно је доставити:

1. Колико површина ове године планирате за повртарске културе (посебно за ране, средње ране и касне);

2. Које врсте и сорте поврћа узгајате и колике приносе планирате;

3. Од укупне производње поврћа, које количине можете уговорити и реализовати на локалном тржишту, а колико и којих тржних вишкова можете понудити за реализацију на југословенском тржишту или путем извоза;

4. Динамику производње односно оријентационе рокове испоруке по врстама и сортама, као и расположиве тржне вишкове за које би били вољни склопити са купцима чврсте уговоре;

5. Цијене коштања за све врсте поврћа, које ће се производити. Код тога навести планску цијену коштања на основу сопствених калкулација и понуђену продајну цијену, било просјечну или пак према динамици испоруке.

II КОНГРЕС ПОЉОПРИВРЕДНИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА

У вријеме од 25 до 27. новембра ове године одржан је у Загребу II конгрес пољопривредних инжењера и техничара Југославије. На Конгресу је било заступљено цјелокупно чланство пољопривредних инжењера и техничара наше зем-

ље, које данас броји око 15.000 чланова и све стручне организације, делегатским системом, са око 800 учесника. Поред тога, Конгресу је присуствовао и велики број гостију из свих крајева земље, који су махом били представници са-

везних, републичких и локалних органа, политичких и друштвених организација, установа и привредних организација, а такође и представници осталих инжењерско-техничких савеза учлањених у Савез инжењера и техничара Југославије.

Други конгрес је био велика друштвено-политичка манифестација кадрова који раде на развоју и унапређењу наше пољопривреде и један значајан стручни радни договор о најактуелнијим проблемима пољопривреде и пољопривредне производње у нашој земљи, на којему је кроз реферате и веома садржајну дискусију указао на значајне успјехе које смо постигли у периоду између два конгреса на унапређењу и модернизацији пољопривредне производње у нашој земљи, а такође и на пропусте и неуспјехе које смо при томе имали у нашем досадашњем раду.

Конгрес је такође указао на даљи пут развика наше пољопривреде, руководећи се при том у првом реду закључцима IV пленума Савеза комуниста Југославије, истичући у први план потребу бржег и организованог јачања друштвеног сектора у пољопривреди и развијања јачих кооперативних односа с индивидуалним произвођачима у свим видовима пољопривредне производње.

Основна оријентација и даље остаје брзи прелазак од екстензивне на интензивну пољопривредну производњу у свим гранама пољопривреде. Ово се посебно односи на крупна пољопривредна газдинства гдје се захтијева примјена потребних мјера за увођење савремене технологије која се темељи на научним принципима и резултатима. У наредном периоду посебну пажњу треба посветити производњи жита, а нарочито пшенице. Ово је Конгрес оцијенио као тренутно најважнији задатак пољопривреде. Сточарству и производњи млијека, меса, јаја и живине, производњи воћа и поврћа такође треба у наредном периоду посветити посебну пажњу.

Савремена организација и интензивна пољопривредна производња

захтијевају високо стручни пољопривредни кадар, који солидно познаје принципе опште пољопривреде и елементе своје уже специјалности и може својим упорним залагањем и познавањем савременог технолошког процеса знатно допринијети добијању већих приноса у пољопривреди уз јефтинији процес производње. Такве кадрове треба систематски изграђивати и редовно се бринути за њихов свестрани развика и услове живота и рада.

На конгресу су била поднесена три главна реферата и 18 кореферата. Главне реферате поднијели су инж. Борислав Новаковић: Резултати и развика производње и друштвених односа у пољопривреди, проф. др Јован Велић: Могућности и проблеми развоја сточарства и др. Новица Митић и инж. Михаило Шућеварић: Образовање стручних пољопривредних кадрова за потребе савремене пољопривреде.

Отварајући конгрес, предсједник Савеза пољопривредних инжењера и техничара Југославије инж. Драгослав Мутаповић истакао је напредак који је постигнут за вријеме од 5 година између I и II конгреса и најзначајније промјене које су настале у развоју наше пољопривреде у то вријеме, и улогу коју су при томе имали наши пољопривредни стручњаци, стручне организације и савез у цјелини.

На почетку рада Конгреса у име радног предсједништва инж. Јосип Змајић прочитао је поздравну депешу предсједника Тита коју је упутио Конгресу и у којој свим учесницима шаље срдачне поздраве и најбоље жеље за још веће успјехе у будућем раду.

Потом је Конгрес у име Савезног извршног вијећа поздравио др Славко Комар и остали гости — представници савезних и републичких органа и установа и друштвених организација.

Послије поздрава Конгресу, референти главних реферата изложили су у скраћеном облику најважнија питања из проблематике коју су обрађивали у својим рефератима, што је послужило као

увод у дискусију о тим питањима (реферати и остали конгресни материјал били су достављени делегатима раније).

Други дан Конгреса протекао је углавном у дискусији по главним проблемима који су изнесени у рефератима; питање производње и друштвених односа у пољопривреди, питање кооперације, интеграције, јачања друштвеног сектора, проблематика биљне и сточарске производње, питање образовања пољопривредних кадрова, положај и услови пољопривредних кадрова, улога и мјесто научно-истраживачке и савјетодавне службе, пољопривредног школства итд, итд. У дискусији су узели учешћа професори пољопривредних факултета, сарадници научно-истраживачких установа, представници комора, савјетодавне службе, произвођачких организација итд.

Трећи дан Конгреса протекао је у скупштинском раду и рјешавању организационих питања Савеза. Поднесен је извјештај Савеза и његових организација између два конгреса. Затим је Конгрес размотрио Нацрт статута Савеза и усвојио нови статут. Потом су изабрани органи савеза: Извршни и Надзорни одбор.

Према чл. 38. новог Статута Савеза, Извршни одбор сачињавају 9 чланова које је Конгрес изабрао и то: инж. Јосип Змајић, председник, инж. Јордан Блажевски, др

Будимир Милојић, Живомир Милојевић, инж. Борислав Новаковић, инж. Срећко Печар, инж. Лука Петковић, инж. Анте Тодорић и инж. Стјепан Златић; затим предсједници или секретари републичких савеза, предсједници сталних комисија (комисије за научни рад др Јован Белић, комисије за школство и кадрове др Новица Митић, комисије за продуктивност рада др Јарослав Шеравлић, комисије за штампу и издавачку дјелатност инж. Светозар Тошовић, комисије за стручну терминологију др Младен Јосифовић) и предсједници стручних секција уколико оне постоје или се буду формирале (секције за сточарство, секције за заштиту биља, секције за воћарство итд.).

У Надзорни одбор Конгрес је изабрао инж. Ђорђа Танасијевића, инж. Анта Голушића, и Јожу Јованса, а за њихове замјенике инж. Војидара Ђурића и др. Богоја Стевића.

Конгрес је на крају изабрао почасне и заслужне чланове Савеза и донио одлуку да се Редакцији „Господарског листа“ изда посебна повеља у знак признања поводом 120. годишњице излагања.

Конгрес је завршио рад доношењем Резолуције о наредним задацима Савеза на даљем унапређењу пољопривреде коју „Наша пољопривреда“ доноси на уводом мјесту овога броја.

Инж. Љубо Павићевић